

О ФИЛМУ

Филм „Битка на Чегру“ представља јединствени покушај да се играно-документарним приступом представе познати историјски догађаји из Првог српског устанка, као и околности које су довеле до пораза српских устаника у покушају да 1809. године ослободе Ниш, једно од најјачих турских упоришта на Балкану.

Тематски, филм чини упоредни развој историјских дешавања, базираних претежно на оскудним хроникама и једне несвакидашње љубавне приче, која је део народног предања и локалне легенде. Љубавни сиже својом трагиком прати историјски усуд на Чегру, али истовремено, симболичним увођењем појма „потковице“, даје наду да трагедија није коначна. Структурно, филм је организован као динамичан скуп наративних и играно-драмских целина, а честа контрапунктирања наглашавају бројне противуречности и велика искушења којима су одолевали српски народ и војска.

Филм „Битка на Чегру“ осветљава „каменичку катастрофу“ из једног несвакидашњег угла, трудећи се да избегне стереотипе и неисторијске спекулације, а да не изостави ни један детаљ од значаја за ток тогађаја и сам исход битке на Каменици. Једна од интенција филма јесте да критикује појаву српске неслоге, која је главни узрок слома српских снага и погибије храбрих Ресавца и истовремено опште место укупне српске историје.

ДРАМСКО-ИГРАНИ ДЕО 1

Појава Јелене као лирског актера (субјекта) чегарске приче. Жена капетана Славујевића је благословена. Она налази потковицу. Чегар на турском значи стопало али и потковица. (Симболичан увод имплицира дилему. Да ли је потковица само срећа или је то наговештај и нечег другог?) Евокација трауматичних искустава са локалним Турцима (Девојачки камен) и слутња крвавог окршаја. Уводна слика локалног живља и пристизање првих устаника на подручје око Ниша. Нада о скором ослобођењу Ниша.

НАРАТИВНИ ДЕО 1

Предисторија битке и прилике након Првог српског устанка. Турски намети и зулуми. Међународне прилике и историја преговора са Русима. Историјска карта Србије наспрам глобалних прилика у Европи. Долазак Срба из Делиграда и гомилање српских снага на положајима око Каменице. Портрети седам војвода. Историја српских подела на „петровце и на милојевце“. Добрњац против Милоја. Контрапункт: саборност (јединство) српских манастира и цркава у околини – манастир св.Јована (Г.Матејевац), манастир св.Тројице (*Латинска црква*,

Г.Матејевац), црква св.Петке (Д.Матејевац), црква св.Арханђела Михаила (Д.Матејевац), црква св.Николе (Каменица), манастир св.Ђорђа (Каменица), манастир Преображења (Хум). Митрополит Макарије ИИ (?). Топографија: Дабила, Конопљиште, Чегар...

ДРАМСКО-ИГРАНИ ДЕО 2

Увод у љубавну причу. Капетан и Јелена срећу се на положајима. Јелена доноси вести о спремности локалног живља да на сваки начин помогне устанике. Показује му нађену потковицу и саопштава да је трудна. Срећа и нада на њиховим и лицима напаћених мештана. Планови за будућност. У читавом крају око Каменице и Матејевца родиле трешње, ко никада.

Синђелић позива капетана и обавештава га да ће се војводе окупити и сочинити план о нападу на Тврђаву.

Први састанак војвода – око Ђурђевог дана (симболично, треба убити турску аждају). Напад на нишке Турке – за и против. Чекају Карађорђа и Русе или одмах ударити свом силом (18000 људи)? Војводе сеју клицу раздора међусобним пребацивањем и оптужбама. Добрњчево јунаштво и заслуге у биткама (Иванковац) наспрам Милојевих веза у Совјету! Милоје пише Совјету и тражи џебану.

НАРАТИВНИ ДЕО 2

Војводе прелазе на утврђене положаје и распоређују се – од Бренице до Г.Матејевца и од Д.Матејевца до понад Каменице. Стање у противничким таборима: српска одлучност наспрам турске стрепње. Турске провокације, лукавства Хуршид-пашина са симулацијом броја турских војника и први окршаји. Турски губици свакодневни и све значајнији. (До 17. маја забележена већ три већа сукоба). Први подвизи гериле („бећарци“) хајдук-Вељка Петровића и пленидба 70 коња. Масовно пристижу добровољци са свих страна. Копање шанчева и прављење утврђења ометају турске диверзије.

ДРАМСКО-ИГРАНИ ДЕО 3

Јелена, вереница капетана Славујевића долази на положај, али са собом свакодневно води и добровољце из околних села. Тако ретка сцена, када жена са дететом у стомаку прикупља добровољце, морал српске војске подиже на највиши ниво.

Други састанак војвода (око 15.маја). Пада одлука да свако држи свој положај и брани свој шанец. Свађа Добрњца и Трнавца због такве одлуке, али и због старих завада. Синђелић објављује да ће са својих 3000 Ресавца бити на брду Чегар и први ући у Ниш. Тражи од Добрњца да се војска у његовом шанцу стави под једну команду. Добрњац повлачи своје људе из Синђелићевог шанца.

НАРАТИВНИ И ДРАМСКИ ДЕО 3

Недеља, 28. мај. Манастир св.Јован у Горњем Матејевцу на Свету Тројицу (Педесетница, Силазак Духа Светога на апостоле). Причест и заклетва војвода Вељка и Добрњца. Неочекивани одлазак Вељка и његових бећараца према Крајини. Ускоро за њим, озлојеђен Милојевим одлукама, одлази и Добрњац. Шанчеви на југоистоку остају празни, а српска војска више нема своје лево крило. Лик Хуршид-паше, значајне личности турске историје тог доба. На неколико дана пред битку, паша успева да склопи примирје са наивним српским устаницима и шаље гласнике на све стране, тражећи појачање.

ДРАМСКО-ИГРАНИ ДЕО 4

Страх се усељује у људе. Раздор међу војводама и одлазак два највиђенија команданта принуђује мештане да крену у збегове. Стижу и прве вести о гомилању турске силе и скорашњем окршају великих размера. Јелена креће у збег. Ноћ, страх, невреме. Народ је по утринама понад Каменице у правцу Каменичког виса. У паничном бегу народ се повлачи носећи само најнеопходније. Јелена, престрављена, симболично губи нађену потковицу, која нестаје негде у блату и ратној помрчини. Јасна алузија на губитак плода и лирско-драмска најавна катастрофе.

НАРАТИВНИ ДЕО 4

Око српских положаја виђен је и Дибише, пашин шпијун. Дибише открива бројност и стање српске војске. Паша схвата да је неслога главна карта за добијање битке. Пристижу бројне турске јединице, плаћеници и башибозлуци. Софијска и видинска војска неочекивано мењају правац наступања и преко Калне и Плоча брзо напредују према Нишу.

ДРАМСКО-ИГРАНИ ДЕО 5

Синђелић сазнаје о покретима и гомилању Турака, као и о бројној коњици која се спрема за битку. Шаље свог човека да Милоја обавести о Турској сили и тражи помоћ. Милоје не само да не поверује, већ ошамари гласника и отера га. Потом наређује да свако остане на свом месту и брани свој шанац. Славујевић саопштава Синђелићу да им помоћи нема. У тај мах, доносе му и писмо исписано крвљу. У збегу, очајна Јелена крвљу пише писмо драгом да су пород изгубили, али да очекује да јој се жив врати. Синђелић га ослобађа обавезе и налаже му да посети своју драгу. Капетан одлази, али се ипак враћа, да са својом браћом

НАРАТИВНИ ДЕО 5 – Чегарска битка

Турци клањају пред напад - дова. Синђелић наређује да се Турци сачекају на пушкет. Први напади одбијени, Турци збуњени, а турски командири секу и кажњавају дезертере. Долазак турске коњице у парадном стилу – демонстрација моћи и застрашивање. Почиње и артиљеријска паљба са Виника, али непрецизно. Паша одсеца главу артиљеријском командиру, да би потом паљба постала све прецизнија и убитачнија за Србе. Итд... Пауљ Матејић једини хита Синђелићу у помоћ, али прекасно. Експлозија у српским шанчевима је завршна сцена.

ДРАМСКО-ИГРАНИ ДЕО 6

Иста сцена као на почетку, девојка и опанак/стопало. Али то није Јелена, већ нека друга девојка која негде понад Каменице проналази изгубљену потковицу. Одлазећи негде према сунцу, зрачи оптимизам и веру у слободу.

НАРАТИВНИ ДЕО 6

Прича о Ћеле-кули и одјавни део

Ауторска права: Заштићена у Југословенској Ауторској Агенцији у Београду

